

засвоєнню матеріалу та розвитку критичного мислення здобувачів освіти. Такі уроки моделюють реальні життєві ситуації, залучають здобувачів освіти до дослідницької діяльності та виховують любов до географії та природознавства.

Список використаних джерел

1. Компетентісне навчання та викладання географії у системі неперервної педагогічної освіти : кол. монографія / [авт. кол.: Л. П. Вішнікіна, А. А. Шуканова, О. А. Федій, С. П. Сарнавський та інші.] ; за наук. ред. д-ра пед. наук Л. П. Вішнікіної. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2022. – 265 с.

2. Загальна методика навчання географії : гідручник [з грифом МОНМС України] / О. М. Топузов, В. М. Самойленко, Л. П. Вішнікіна. К. : ДНВП «Картографія», 2012. 512 с.

РОЛЬ ВІРТУАЛЬНИХ ЕКСКУРСІЙ НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ

О. В. Браславська

oksana.braslavska@udpu.edu.ua

І. Г. Рожі

inna.rozhi.93@gmail.com

кафедра географії, геодезії та землеустрою Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, м. Умань

Віртуальні екскурсії є однією з найефективніших форм дистанційної освіти, що мотивують здобувачів освіти до навчальної діяльності. Вони урізноманітнюють освітній процес, роблять його більш цікавим та ефективним, допомагають реалізувати принципи наочності та науковості, сприяють розвитку спостережливості та навичок самостійної роботи, підвищують мотивацію та активність, допомагають створити комфортне інтерактивне середовище навчання для здобувачів освіти. Віртуальні екскурсії характеризуються інтерактивним віртуальним відтворенням реально існуючих об'єктів для доступного самостійного спостереження, збирання необхідних фактів, вирішенням різноманітних завдань. Такі екскурсії є ефективним способом вивчення особливостей територій, їх подібності та відмінностей.

Інформаційно-комунікаційні технології пропонують потужні інструменти, які можуть змінити навчання здобувачів вищої освіти у вищих навчальних закладах та учнів в закладах загальної середньої освіти. Майбутні вчителі можуть розвивати і продемонструвати своє розуміння понять і змісту в усіх областях навчання за допомогою ІКТ [4].

Особливий інтерес у здобувачів освіти викликають екскурсії у режимі on-line. За допомогою веб-сайтів можна здійснити перегляд будь-якої точки материка в реальному часі. Таким чином, здобувачі освіти можуть проводити порівняльний аналіз кліматичних особливостей різних частин світу, знаходити відмінності у кліматі та встановлювати їх причини [1].

Створюючи віртуальну екскурсію, вчитель має чітке уявлення про вимоги до зображень: масштаб, ракурси, послідовність зйомки, необхідність одночасної присутності в полі зору певних рослин, тварин та інших організмів і приналежність їх до певної систематичної групи. В ідеальному випадку вчитель

спочатку створює логічну та концептуальну модель екскурсії в тексті, а потім створює послідовність фотографій або відео, які слугують ілюстраціями, що забезпечують візуальне підтвердження ключового змісту розповіді. Все це стосується і будь-яких інших об'єктів, які можуть стати вибраними «зупинками» у віртуальній екскурсії по дослідженому об'єкті.

Віртуальні екскурсії мотивують здобувачів освіти до навчання та мають низку позитивних результатів, як:

- посилення інтенсивності до уроку;
- полегшує процес засвоєння навчального матеріалу;
- підвищення мотивації;
- збуджує живий інтерес до предмета пізнання;
- розширює загальний світогляд;
- збільшується ступінь наочності під час уроку;
- зростає інтерес до вивчення географії;
- підвищується успішність з навчального предмета;
- призводить до більш повного засвоєння теоретичного матеріалу;
- вміння самостійно здобувати інформацію з різних джерел та опрацьовувати її за допомогою комп'ютерних технологій;
- розвивати вміння стисло і чітко висловлювати свої думки.

Здобувачі освіти повинні бути зацікавлені у вивченні географії та історії міста, країни, культури та традицій. Тому завдання вчителя – подавати матеріал у доступній формі, починаючи з того, що оточує здобувача і що він може спостерігати безпосередньо, і поступово розширюючи сферу знань. Віртуальні екскурсії дають педагогам можливість творчо підійти до освітнього процесу. Використання ІКТ в урочній та позаурочній діяльності розвиває інтерес дитини до освітнього процесу; розвиває вміння та навички роботи з інформаційними ресурсами; сприяє ефективному управлінню уваги; активізації пізнавальної діяльності; формування навичок дослідницької роботи; підвищення інформаційної культури.

Віртуальні екскурсії можна умовно поділити на кілька видів (схема 1).

«Краще один раз побачити, ніж сто разів почути». В Інтернеті є багато пізнавальних сайтів, з якими необхідно знайомити здобувачів освіти. Організувати це дуже цікаво, наприклад, з допомогою проведення віртуальних екскурсій, як формою організації навчально-виховної діяльності родинної традиційної екскурсії. Не завжди ми маємо можливість побувати в інших країнах і помилуватися їхніми пам'ятками. Але завдяки спеціальним Інтернет-сервісам відвідати знамениті музеї та пам'ятники мистецтва можна не виходячи з дому [5].

На сьогоднішній день звичайна фотографія не може так повноцінно і привабливо презентувати навколишній простір, як це можна зробити віртуальним шляхом. Віртуальну екскурсію можна створити у вигляді презентації, сайту, фільму або комп'ютерної програми. Найбільш поширеним способом є створення віртуальної подорожі з панорамними фотографіями і фільмами.

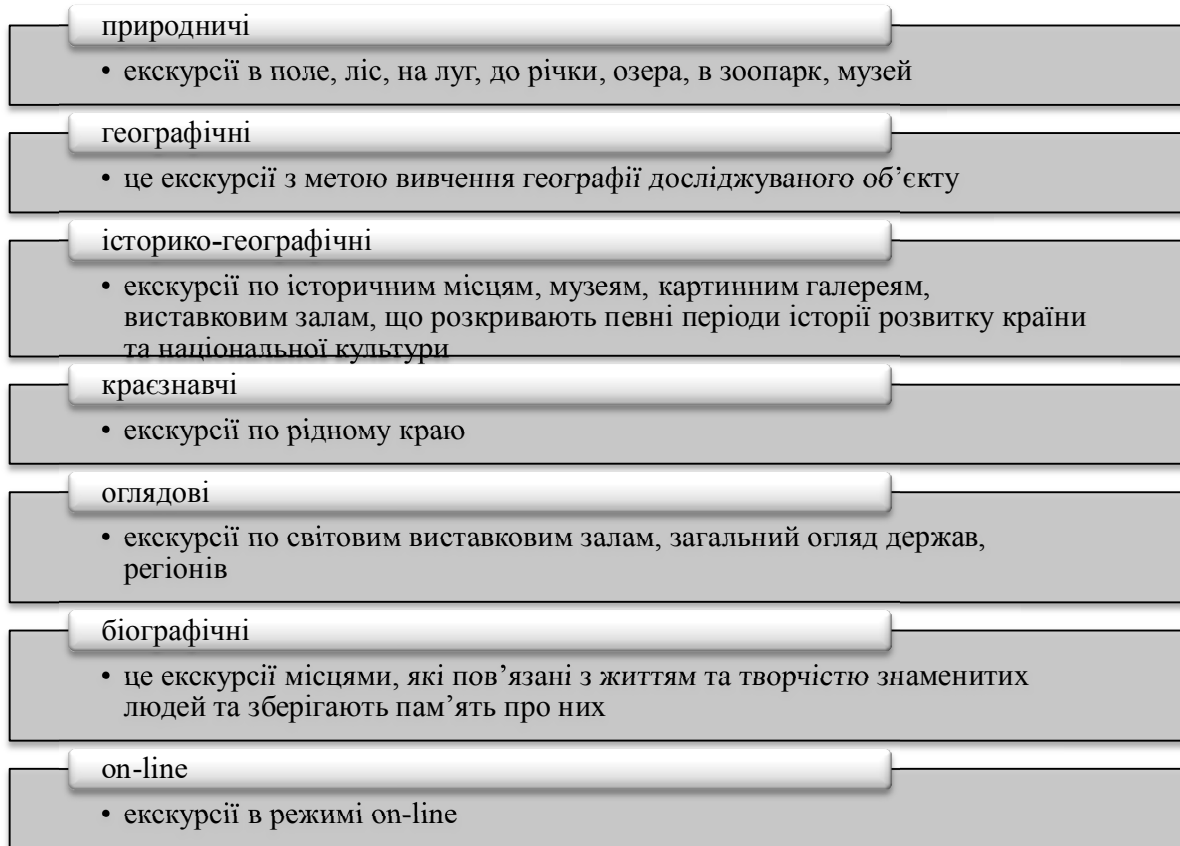

Схема 1. Види віртуальних екскурсій

Віртуальна подорож – це певна комбінація віртуальної екскурсії відповідно до цієї теми. Віртуальні подорожі дозволяють ознайомити здобувачів освіти з об'єктом відвідування за умов, наближених до справжніх. Віртуальні подорожі можна супроводжувати додатково аудіофайлами. Здобувачі освіти здійснюють справжню подорож, переміщаючись з однієї панорами до іншої [6].

При створенні віртуальних подорожей бажано використовувати саме панорамні фотографії, які допомагають керувати простором. З їхньою допомогою можна озирнутися навколо, подивитися в будь-який бік, збільшити об'єкт, що вивчається, і розглянути пейзаж більш детально.

Використання віртуальних подорожей проходить на різних етапах уроку. Наприклад, на етапі вивчення нового матеріалу, після чого вивчений матеріал залишається у пам'яті як яскравий образ і допомагає стимулювати пізнавальну діяльність здобувачів освіти.

Унікальність віртуальних екскурсій полягає в тому, що вони дозволяють розглядати більшість об'єктів вивчення (від природних до соціально-економічних) на різних рівнях (від локального до глобального), незалежно від їх місцезнаходження. Це дає можливість організувати таким чином навчальний процес різних змістових ліній географії.

Тематика екскурсій повинна відображати сучасні тенденції в освіті та вимоги нормативних документів до результатів освоєння освітньої програми, бути особистісно-орієнтованими. У рамках віртуальних екскурсій з географії у

здобувачів освіти мають формуватися та розвиватися соціально та особистісно значущі якості, комунікативні компетенції та предметні вміння [2].

Доцільність використання віртуальної екскурсії як індивідуального чи групового проекту визначається її широкими освітніми можливостями. Такі проекти мають виражену практичну орієнтацію та спрямовані на залучення здобувачів освіти в творчо-конструктивну діяльність. Робота з їх виконання проходить у кілька етапів: дослідницький (аналіз різних джерел інформації, узагальнення отриманих даних, накопичення цифрової бази на тему дослідження), творчий (складання віртуальної екскурсії на основі накопиченого матеріалу за допомогою комп'ютера та прикладного програмного забезпечення), демонстраційний (презентація, захист роботи) [3].

Будь-яка екскурсія, у тому числі віртуальна, не самоціль; вона входить у загальну систему освітньої роботи, тому її плануванню приділяється пильна увага та ретельна організація. Це вимушений крок у ситуації, коли відсутня можливість відвідати потрібні об'єкти з групою дітей. Але навіть у таких умовах можна виконати вимоги відповідної освітньо-професійної програми. Потрібно також усвідомлювати, що живе спілкування з природою, архітектурними пам'ятками та іншими краєзнавчими об'єктами, є сильним мотивуючим фактором, який важко замінити навіть досконалыми засобами дистанційної освіти.

Таким чином, географічна освіта відкриває широкий спектр можливостей для використання взаємодії сучасних форм комунікації між суб'єктами в освітньому процесі. Інформаційно-комунікаційні технології стають важливою умовою підвищення ефективності географічної освіти. Віртуальні екскурсії є наслідком розвитку та поширення інформаційних технологій сучасної епохи і стають досить успішною альтернативою традиційним екскурсіям у певних випадках, оскільки мають суттєві переваги та відкривають нові можливості.

Список використаних джерел

1. Александрова Є. В. Віртуальна екскурсія як одна з ефективних форм організації навчального процесу. *Історія України*. 2010. № 10. С. 22–24.
2. Аніпко Н., Фалендиш О., Стасюк Д. Віртуальний туризм як феномен ХХІ століття. *Географія, економіка і туризм: національний та міжнародний досвід*. Матеріали ювілейної Х міжнародної наукової конференції. Львів, 2016. С. 23 –26.
3. Борисов Є. А. Тривимірні візуалізації туристичних об'єктів та маршрутів як елемент інформаційного забезпечення діяльності турагентств. *Гірський інформаційно-аналітичний бюлетень: науково-технічний журнал*. 2013. № 12. С. 302–305.
4. Браславська О. В., Рожі І. Г. Роль інформаційно-комунікаційних технологій у професійній підготовці майбутнього вчителя географії. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія: Теорія та методика навчання природничих наук. Вінниця: ВДПУ, 2023. № 4. С. 165–175.
5. Деякі питання цифрової трансформації: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 лютого 2021 р. № 365-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/365-2021-%D1%80#Text> (Дата звернення: 27.03.2024).
6. Прошкін В. В. Освітні веб-ресурси в професійній підготовці майбутніх вчителів. *Освітологічний дискурс*. 2017. № 1–2. С. 16–17.